

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
МИХАЙЛА ОСТРОГРАДСЬКОГО

ФАКУЛЬТЕТ ПРАВА, ГУМАНІТАРНИХ І СОЦІАЛЬНИХ НАУК
КАФЕДРА ГУМАНІТАРНИХ НАУК, КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВА

ЗАТВЕРДЖУЮ:

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Гарант освітньої програми

Проректор з НПМР

Володимир МАСЛАК

Віктор КОСТІН

2022 р.

2022 р.

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«УКРАЇНОЗНАВСТВО»

Освітня програма – «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»

Спеціальність – 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа

Галузь знань – 02 Культура і мистецтво

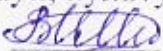
Ступінь вищої освіти – бакалавр

Силабус склала:

старший викладач кафедри гуманітарних наук, культури і мистецтва
Василенко Дар'я Павлівна

Силабус затверджено на засіданні кафедри гуманітарних наук, культури і мистецтва

протокол № 1 від «29» серпня 2022 р.

Завідувач кафедри гуманітарних наук, культури і мистецтва,
доктор історичних наук, професор Володимир МАСЛЯК

Силабус затверджено на засіданні групи забезпечення спеціальності 029
Інформаційна, бібліотечна та архівна справа

протокол № 1 від «29» 08 2022 р.

Голова групи забезпечення

Доктор історичних наук, професор Володимир МАСЛЯК

1 Загальна інформація про дисципліну

1.	Назва дисципліни	Українознавство
2.	Викладач 	Василенко Дар'я Павлівна
3.	Контактні дані викладача (роб. тел., емейл)	Василенко Д. П. dvoloshka05@gmail.com
4.	Профайл викладача	Василенко Д. П. http://surl.li/imaz https://orcid.org/0000-0001-9052-8287 https://scholar.google.ru/citations?user=3TfDqMUAAAAAJ&hl=ru https://publons.com/researcher/3067907/daria-vasylenko/
5.	Розклад занять	http://193.189.127.179:5010/timeTable/teacher
6.	Статус дисципліни (обов'язкова чи вибіркова)	Обов'язкова
7.	Рік підготовки	1
8.	Семестр	2
9.	Лекції (год.)	14
10.	Практичні (семінарські, лабораторні) заняття (год.)	16
11.	Самостійна робота (год.)	60
12.	Індивідуальна робота (год.)	—
13.	Кількість кредитів ECTS	3
14.	Загальна кількість годин	90

15.	Види поточного контролю	вирішення ситуаційних завдань, виступи на наукових заходах; конспекти, аналітичні звіти, реферати з елементами наукового дослідження, есе, опитування; презентації в Power Point; презентація результатів виконаних завдань та досліджень; самоконтроль, самооцінка; тестування, он-лайн тестування
16.	Вид підсумкового контролю	диференційований залік

2 Анотація дисципліни

2.1 Місце дисципліни в програмі навчання

Навчальна дисципліна «Українознавство» репрезентує сукупність знань про Україну як частину світової цивілізації; передбачає ґрунтовний аналіз походження України та українства, дослідження генезису основних рис ментальності українця; історії формування української нації, становлення та еволюції української держави, роль різних верств у житті суспільства; пізнання унікальної культурної спадщини українства. Вітчизняна історія та культура висвітлюється у тісному взаємозв'язку зі світовою історією, особливо Західної Європи. Матеріал орієнтується на пошук місця України у світі та вивчає вплив світової історії й культури на національну.

2.2 Пререквізити та постреквізити дисципліни

«Українознавство» належить до обов'язкових дисциплін та покликана формувати загальноосвітній і культурний рівень майбутнього фахівця. Як навчальна дисципліна «Українознавство» функціонує й розвивається у нерозривному зв'язку як із дисципліною циклу загальної підготовки Українська мова (за професійним спрямуванням).

Особливо важливим є те, що інформаційний аспект курсу «Українознавство» сприяє розвитку логічного мислення, спостережливості, уваги, прагнення до самопізнання, уміння виражати власне ставлення до пізнаного, а виховний аспект – формуванню таких притаманних ментальності українця рис, як патріотизм, людяність, гостинність, працьовитість, ввічливість, доброта, чесність, скромність, любов тощо. Усе це в цілому формує ключові компетентності студентів.

2.3 Мета вивчення дисципліни – формування соціальної і життєвої компетентностей студентів на основі знань про Україну та світове українство; широке ознайомлення з матеріальними та духовними цінностями українського народу; вивчення особливостей українського етносу, культури, націє- та державотворення, української ментальності, історичного розвитку та історичної долі українського народу; формування духовно багатого особистості з цілісним уявленням про світ, глибокими патріотичними почуттями та розвинутою національною самосвідомістю громадянина України.

2.4 Завдання вивчення дисципліни – дослідження у культурно-історичному контексті основних етапів становлення української держави від стародавніх часів до сучасності; відстеження загальноісторичних тенденцій виникнення та становлення української нації; визначення основних історичних факторів, які вплинули на формування ментальності українського народу; розгляд української культурної спадщини як цілісної системи в контексті європейської культурної традиції; аналіз основних форм і тенденцій розвитку української культури, механізмів соціокультурної динаміки, характерних рис української культури на сучасному етапі розвитку суспільств.

2.5 Найменування та опис компетентностей, формування яких забезпечує вивчення дисципліни.

Загальні компетентності:

ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово

ЗК9. Здатність працювати в команді.

ЗК11. Здатність реалізувати свої права та обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свободи людини і громадянина в Україні.

ЗК12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні компетентності:

СК14. Здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності, постійного підвищення рівня інформаційної культури.

2.6 Програмні результати навчання.

Результати вивчення цієї освітньої компоненти деталізують такі програмні результати навчання:

РН5. Узагальнювати, аналізувати і синтезувати інформацію в діяльності, пов'язаній із її пошуком, накопиченням, зберіганням та використанням.

РН15. Використовувати різноманітні комунікативні технології для ефективного спілкування на професійному, науковому та соціальному рівнях на засадах толерантності, діалогу і співробітництва.

РН17. Бути відповідальним, забезпечувати ефективну співпрацю в команді.

3 Політика дисципліни

3.1 Політика виставлення оцінок (пропущені заняття, відпрацювання пропусків). Усі оцінки виставляються згідно з розробленими викладачем та оголошеними на початку вивчення навчального курсу критеріями.

Пропущені заняття обов'язково відпрацьовуються. Відпрацювання пропущених занять відбувається згідно з графіком консультацій (окрім випадків з поважної причини); відпрацювання пропущених занять з поважної

причини відбувається у час, узгоджений з викладачем, у т. ч. згідно з графіком консультацій.

Виставлення підсумкової оцінки передбачає врахування балів, які набрав студент під час поточного і підсумкового контролю знань та виконання завдань, відведених на самостійне опрацювання матеріалу. При цьому обов'язково враховуються: присутність студента на заняттях та його активність під час практичних (семінарських) занять, пропуски занять та запізнь без поважної причини; несвоєчасне виконання поставленого завдання та ін.

3.2 Політика академічної поведінки та доброчесності (плагіат, поведінка в аудиторії). Студенти мають дотримуватися принципів та норм етики, встановлених у навчальному закладі, зокрема: повинні діяти у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики; дотримуватися правил внутрішнього розпорядку університету, бути толерантними, доброзичливими та виваженими у спілкуванні з іншими студентами та викладачами; усвідомлювати значущість прикладів людської поведінки відповідно до норм академічної доброчесності та професійної етики.

Неприпустимим є користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час занять в цілях, не пов'язаних з навчанням; підказки і списування під час семінарських занять, контрольних робіт, на заліку (у т. ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволено використовувати лише під час он-лайн тестування. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Жодні форми порушення політики академічної доброчесності не толеруються.

4 Програма навчальної дисципліни

Тематика курсу					
Тема, план лекції, практичного (семінарського) заняття	Форма заняття	Література	Завдання, год.	Вага оцінки	Термін виконання
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Формування духовної складової українського народу					
Тема 1. Історія українського державотворення. 1. Процес державотворення на проукраїнських землях і в Київській Русі. 2. Українська козацька держава. Державні утворення на території українських земель у XVIII – на початку XX століття. 3. Державність України в Радянському Союзі. 4. Проголошення незалежності	Лекція, семінарське заняття	8, 10, 13, 14, 17, 18, 20, 21	2 2	10 балів	

України та її світове визнання.					
Тема 2. Процес формування українського етносу. 1. Чинники формування українського етносу. 2. Українство в європейському цивілізаційному просторі 3. Роль і місце українського етносу в системі народів світу: територіальний аспект. 4. Роль мови у формування українського етносу.	Лекція, семінарське заняття	4, 8, 11, 18, 20, 24, 30	2 2	15 балів	
Тема 3. Культурно-історична своєрідність українського народного культурного кластеру 1. Українська культура як феномен світової культури. 2. Традиційний український побут. 4. Український одяг в різних регіонах України. 5. Свята й обряди народного календаря. 6. Українські знаки й символи.	Лекція, семінарське заняття	1, 2, 11, 15, 17, 20, 21, 24, 25, 28, 29	2 2	15 балів	
Змістовий модуль 2. Історичні тенденції розвитку українського народу					
Тема 4. Феномен українського козацтва в період ранньомодерної Української держави (XV – XVIII століття). 1. Козацтво як історичне явище. Запорозька Січ як військово-політична організація українського козацтва. 2. Стиль життя українського козацтва. 3. Феномен козацької педагогіки. 4. Православна церква – важливий чинник культурного прогресу в Україні. 5. Козацтво в творчості сучасних українських учених і письменників.	Лекція, семінарське заняття	3, 8, 10, 13, 14, 19	2 2	15 балів	
Тема 5. Православна церква як фактор української ідентичності 1. Історичні передумови формування православної церкви на території українських земель. 2. Криза православ'я на території українських земель у	Лекція, семінарське заняття	7, 8, 11, 15– 20, 21, 22, 29	2 2	15 балів	

XIV – на початку XVII століття. 3. Православна церква за часів українського козацтва. 4. Вплив православ'я на формування чинників української національної ідентичності.					
Тема 6. Українська національна культура як явище світової культури 1. Українська культура як феномен світової культури. 2. Українська культура Нового часу (XIX – XX століття). 3. Традиційний український побут. 4. Українська національна кухня. 5. Український одяг в різних регіонах України.	Лекція, семінарське заняття	7, 8, 11, 15– 20, 21, 22, 29	2 4	15 балів	
Тема 7. Українська національна ідея: становлення та розвиток. 1. Формування української національної ідеї. 2. Основні напрямки розвитку української державної ідеї. 3. Українська національна ідея на сучасному етапі державотворення.	Лекція, семінарське заняття	5, 6, 9, 10, 19, 20, 25, 26, 28, 29	2 2	15 балів	
Разом	Лекції, семінари		14 16	100 балів	

5 Тематика семінарських занять

Семінарське заняття №1

Тема: «Історія українського державотворення»

Питання для обговорення:

1. Причини виникнення Київської Русі.
2. Процес державотворення на проукраїнських землях і в Київській Русі.
3. Українська козацька держава.
4. Устрій Запорозької Січі.
5. Державні утворення на території українських земель у XVIII – на початку XX століття.
6. Україна у складі СРСР.
7. Державність України в Радянському Союзі.
8. Акт проголошення незалежності України.
9. Національний герб України.
10. Національний гімн України та його історія.

Література: 8, 10, 13, 14, 17, 18, 20, 21

Семінарське заняття №2

Тема: «Процес формування українського етносу»

Питання для обговорення:

1. Зародження українського етносу.
2. Основні чинники формування етносу.
3. Етногенез слов'ян та їх розселення на теренах України.
4. Питання «прабатьківщини» слов'ян.
5. Виокремлення східних слов'ян із загальнослов'янського середовища.
6. Розселення та побут східнослов'янських племен.
7. Українська мова як чинник національної ідентичності
8. Антропологічні особливості українського народу.
9. Роль мови у формуванні українського етносу.
10. Проблема генези та ідентифікації української та інших східнослов'янських народностей.

Література: 4, 8, 11, 18, 20, 24, 30

Семінарське заняття №3

Тема: «Культурно-історичні своєрідність українського народного культурного кластеру»

Питання для обговорення:

1. Українська культура як феномен світової культури.
2. Трипільська культура як культурна праоснова українського народу.
3. Традиційний український побут.
4. Українська національна кухня.
5. Естетика українського побуту.
6. Український одяг у різних регіонах України.
7. Традиційність української культури як домінуюча риса.
8. Зв'язок української культури із Заходом та Сходом.
9. Міфологічний світогляд давніх українців.
10. Свята й обряди народного календаря.
11. Символізм української культури.
12. Найдавніші знаки-символи в Україні.

Література: 1, 2, 11, 15, 17, 20, 21, 24, 25, 28, 29.

Семінарське заняття №4

Тема: «Феномен українського козацтва в період ранньомодерної Української держави (XV – XVIII століття)»

Питання для обговорення:

1. Козацтво як явище історії та культури.
2. Запорозька Січ як військово-політична організація українського козацтва.
3. Формування державницьких засад в Запорізькій Січі.
4. Вплив козацтва на ментальність українського народу.
5. Українське бароко та його характерні риси.
6. Стиль життя українського козацтва.

7. Феномен козацької педагогіки.
  8. Звичаї та традиції козаків.
  9. Православна церква – важливий чинник культурного прогресу в Україні.
  10. Козацтво в творчості сучасних українських учених і письменників.
- Література:** 3, 8, 10, 13, 14, 19.

Семінарське заняття №5

Тема: «Православна церква як фактор української ідентичності»

Питання для обговорення:

1. Історичні передумови формування православної церкви на території українських земель.
  2. Криза православ'я на території українських земель у XIV – на початку XVII століття.
  3. Православна церква за часів українського козацтва.
  4. Відображення ролі церкви в суспільстві на основі аналізу гетьманських універсалів.
  5. Вплив православ'я на формування чинників української національної ідентичності.
  6. Просвітницька роль православної церкви в українському ранньомодерному суспільстві.
- Література:** 7, 8, 11, 15–20, 21, 22, 29.

Семінарське заняття №6

Тема: «Українська національна культура як явище світової культури»

Питання для обговорення:

1. Сутність процесу становлення і розвитку культурно-освітнього та громадсько-політичного життя України у XIX – на початку XX століття.
  2. Особливості розвитку освіти в Україні.
  3. Вплив революційних процесів 1848–1849 рр. на розвиток культури.
  4. Університети як центри українознавчих студій.
  5. Наукове товариство ім. Шевченка – перший академічний осередок українознавства.
  6. Товариство «Просвіта».
  7. Романтизм та реалізм у мистецтві XIX ст..
  8. Розвиток української мови та літератури. Асиміляційні заходи російського самодержавства щодо українського народу і його культури.
  9. Музичне мистецтво України. Театр та опера.
  10. Український живопис, графіка, архітектура, скульптура.
- Література:** 7, 8, 11, 15–20, 21, 22, 29.

Семінарське заняття №7

Тема: «Українська національна ідея: становлення та розвиток»

Питання для обговорення:

1. Поняття «національна ідентичність» і «національна ідея» в українському термінологічному просторі.

2. Етапи і напрямки формування української національної ідеї.

1. Особливості української національної ідеї у працях В. Липинського.

2. Особливості відображення основних засад української національної ідеї у працях Д. Донцова.

3. Концепції державності та національного відродження у політичній думці України ХХ ст.

4. Етнонаціональна ідентичність – феномен самовизначення українців.

5. Українська національна ідея на сучасному етапі державотворення.

Література: 5, 6, 9, 10, 19, 20, 25, 26, 28, 29.

6 Самостійна робота

№	Тематика	К-ть год.
1.	Історія українського державотворення	10
2.	Процес формування українського етносу	10
3.	Філософія і релігія в духовному житті українців	10
4.	Феномен українського козацтва (XV – XVIII століття)	10
5.	Українська національна культура	10
6.	Українська національна ідея: становлення та розвиток	10
Разом:		60

7 Теми рефератів / презентацій

1. Становлення й основні етапи розвитку українознавства.

2. Україна як цілісність: територіальний та етнонаціональний виміри.

3. Геокультурний образ України та його сталість.

4. Традиційні господарсько-культурні типи й екологічна культура українців.

5. Українська етнічна територія та її зміни протягом історичного часу.

6. Місце України у світовому геополітичному просторі.

7. Історія поглядів на український етногенез.

8. Гіпотези про доісторичні витoki українського етносу.

9. Основні наукові концепції походження українців: ранньосередньовічна, давньоруська, пізньосередньовічна.

10. Основні закономірності етногенетичних процесів та основні типи етнічних спільнот.

11. Обставини виокремлення українців зі слов'янського етномовного континууму.

12. Хронологічні та історичні рамки етногенезу.

13. Співвідношення етногенезу і культурогенезу українців.

14. Світоглядні основи українського культуротворення.

15. Культура як спосіб себепредставлення та самозбереження українців.

16. Дихотомія «Схід-Захід» та її відбиття у формах культури.

17. Давній міфологічний світогляд українців та його відбитки на різних етапах культуротворення.
18. Віровизнавчий чинник в українському культуротворенні та культурозбереженні.
19. Проблеми культурної та національної ідентичності українців в умовах глобалізації.
20. Слово в українській культурі: усна та писемна традиція.
21. Мова як духовний чинник формування українського світу.
22. Особистісні виміри українського націє - та державотворення.
23. Україна у взаєминах зі Сходом і Заходом: дотики, перетини, паралелі.
24. Світ про Україну й українців.
25. Українські знання про світ – народи, землі держави.
26. Українська дипломатія – давня та сучасна: династійна, професійна, народна.
27. Духовне життя української діаспори.
28. Освіта українського зарубіжжя як чинник культурного самозбереження (недільні школи, українське шкільництво у загальноосвітніх школах, вища школа і наука у зарубіжжі, їх завдання для української справи).
29. Церква в гуртуванні та збереженні традицій в українському зарубіжжі.
30. Україна в системі сучасного глобалізованого світу. Євразійський та європейський виміри українського поступу.
31. Досконалість суспільства як спроможність до саморозвитку.
32. Українська культура і наука як способи самопредставлення світові.

8 Питання до заліку

1. Процес державотворення на проукраїнських землях і в Київській Русі.
2. Українська козацька держава.
3. Державні утворення на території українських земель у XVIII – на початку XX століття.
4. Державність України в Радянському Союзі.
5. Проголошення незалежності України та її світове визнання.
6. Зародження українського етносу.
7. Основні чинники формування етносу.
8. Етногенез слов'ян та їх розселення на теренах України.
9. Питання «прабатьківщини» слов'ян.
10. Виокремлення східних слов'ян із загальнослов'янського середовища.
11. Розселення та побут східнослов'янських племен.
12. Українська мова як чинник національної ідентичності
13. Антропологічні особливості українського народу.
14. Роль мови у формуванні українського етносу.
15. Проблема генези та ідентифікації української та інших східнослов'янських народностей.
16. Міфологічний світогляд давніх українців.

17. Свята й обряди народного календаря.
18. Символізм української культури.
19. Національна традиція символічного відображення світу.
20. Найдавніші знаки-символи в Україні..
21. Значення української символіки у формуванні національної ідентичності.
22. Походження і значення тризуба.
23. Походження і значення блакитно-жовтих барв.
24. Ранні етапи розвитку філософії в Україні.
25. Особливості формування української філософської думки.
26. Традиційні господарсько-культурні типи й екологічна культура українців.
27. Основні наукові концепції походження українців: ранньосередньовічна, давньоруська, пізньосередньовічна.
28. Хронологічні й історичні рамки етногенезу.
29. Співвідношення етногенезу та культурогенезу українців.
30. Проблеми культурної та національної ідентичності українців в умовах глобалізації.
31. Слово в українській культурі: усна та писемна традиція.
32. Українські знаки та символи. Зародження української філософської думки.
33. Козацтво як історичне явище.
34. Запорозька Січ як військово-політична організація українського козацтва.
35. Стиль життя українського козацтва.
36. Феномен козацької педагогіки.
37. Особливості формування української національної ідеї в суспільно-політичній думці.
38. Національна ідея сучасної України: проблеми та перспективи формування.
39. Дайте характеристику естетики українського побуту.
40. Назвіть характерні ознаки української кухні.
41. Визначте феномен української культури.
42. Козацтво як явище історії та культури.
43. Духовне життя козацтва.
44. Охарактеризуйте військові завдання та функції Запорозької Січі.
45. Назвіть основні календарні свята українського народу.
46. Проаналізуйте особливості міфології та світогляду стародавніх слов'ян.
47. Особливості зародження та ранні етапи розвитку філософії в Україні.
48. Проаналізуйте антропологічні типи українського народу.
49. Православна церква – важливий чинник культурного прогресу в Україні.
50. Козацтво в творчості сучасних українських учених і письменників.
51. Українська культура як феномен світової культури.

52. Українська культура нового часу (XIX – XX століття).
53. Традиційний український побут.
54. Українська національна кухня.
55. Український одяг в різних регіонах України.
56. Формування української національної ідеї.
57. Основні напрями розвитку української державної ідеї.
58. Українська національна ідея на сучасному етапі державотворення.
59. Особливості формування української національної ідеї.
60. Розмивання української ідентичності як складова асиміляторської політики російського більшовизму
61. Демонтаж тоталітарної ідентичності на тлі державотворення і усамостійнення України

9 Методи навчання

Під час викладання дисципліни «Українознавство» використовуються такі методи навчання:

- 1) словесний метод (лекція (на основі проблемного викладу), дискусія, співбесіда тощо);
- 2) практичний метод (семінарські заняття);
- 3) наочний метод (ілюстрації, демонстрації тощо);
- 4) робота з навчально-методичною та нормативною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- 5) відеометод у поєднанні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- 6) самостійна робота (розв'язання програмних завдань);
- 7) індивідуальна науково-дослідна робота студентів.

10 Форми проведення підсумкового та поточного контролю

При формуванні підсумкового балу (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Українознавство» враховується:

- виконання завдань на прикладі реальних об'єктів (ділові ігри, вирішення ситуаційних завдань);
- виступ на наукових заходах;
- конспекти, аналітичні звіти, реферати з елементами наукового дослідження, есе (питання, відведені на самостійне опрацювання);
- опитування (усне/письмове/комбіноване);
- презентації в Power Point;
- презентація результатів виконаних завдань та досліджень;
- самоконтроль, самооцінка;
- тестування, он-лайн тестування.

11 Система нарахування рейтингових балів

№	Вид контролю	Максимальна кількість балів за семестр за умови 100% виконання окремого виду роботи
1	Лекції:	
	- відвідування лекційних занять	2
	- наявність конспекту	3
2	Опитування (усне/письмове/комбіноване)	2-3 – «задовільно» 4-6 – «добре» 7 – «відмінно»
3	Поточний та підсумковий контроль знань на практичних (семінарських) заняттях	3 – «задовільно» 4 – «добре» 5 – «відмінно»
4	Виконання індивідуальних завдань (у межах самостійної роботи) та їх презентація відповідно до тематики курсу	3 – «задовільно» 4 – «добре» 5 – «відмінно»
5	Виконання підсумкових робіт за змістовими модулями	3 – «задовільно» 4 – «добре» 5 – «відмінно»
6	Участь у науково-практичних заходах (науково-практичні конференції, семінари, колоквиуми, круглі столи, оприлюднення результатів наукових досліджень)	1-10
7	Підготовка реферату з елементами наукового дослідження	1-10
8	Підготовка презентації в Power Point	1-10
	Усього	до 100

Шкала оцінювання:

За шкалою КрНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

12 Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1.	Опорні конспекти лекцій	1-7
2.	Навчальні посібники, підручники	1-7
3.	Силабус	1-7
4.	Тестові завдання	1-7
5.	Наукові матеріали мережі Інтернет	1-7

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література:

1. Велесова книга. Легенди. Міфи. Думи. Скрижалі українського народу. К. : Велесі, 1995. 320 с.
2. Галайчук В. Українська міфологія. Харків : Видавництво «Клуб Сімейного Дозвілля», 2016. 288 с.
3. Грушевський М. С. Ілюстрована історія України. К. : Наукова думка, 1992. 325 с.
4. Дорошенко Д. Нарис історії України : у 2-х томах. К. : Глобус, 1992. 356 с.
5. Драч О. О. Історія української культури. Навчально-методичний посібник для самостійної роботи студентів. Черкаси : ПП Чабаненко Ю. А., 2013. 120 с.
6. Іваненко В. В., Кривчик Г. Г. Історія і культура України : електрон. підручник для студ. природнич. і техн. спец. Д. : ДНУ ім. Олесь Гончара, 2016. 206 с.
7. Історія України : підручник / за ред. Г. Д. Казьмирчука. К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2009. 695 с.
8. Історія України: підручник для студентів неісторичних спеціальностей вищих навчальних закладів / за заг. ред. д.і.н., проф. М. І. Бушина, д.і.н., проф. О. І. Гуржія. Черкаси : ЧДТУ, 2016. 644 с.
9. Історія українознавства : навчальний посібник / за ред. П. П. Кононенка. К. : Академвидав, 2011. 512 с.
10. Історія українського козацтва : нариси / за ред. В. А. Смолій. К. : Видавничий дім Києво-Могилянської академії, 2006. 799 с.
11. Історія українського козацтва : нариси у 2-х т. Т. 1 / редкол. В. А. Смолій та ін. К. : Видавничий дім Києво-Могилянської академії, 2007. 799 с.
12. Історія українського козацтва : нариси у 2-х т. Т. 1 / редкол. В. А. Смолій та ін.]. К. : Видавничий дім Києво-Могилянської академії, 2007. 723 с.
13. Історія української культури /за ред. І. Креп'якевича. К. : Либідь, 2002. 656 с.
14. Історія української культури : курс лекцій / під заг. ред. д. і. н. С. О. Костилюєвої. К. : ІВЦ «Видавництво «Політехніка», 2010. 334 с.
15. Кононенко П. П. Українознавство – наука любові, етики, життєтворчості : збірник наукових праць. Львів : Сполом, 2006. 458 с.
16. Пащенко Н. І., Дикарева Л. Ю., Чілачева І. П. Українознавство : конспект лекцій у 4-х частинах. Ч. 1. К. : КНУБА, 2012. 56 с.
17. Передерій І. Г., Тевікова О. В., Нарадько А. В. Історія української культури: навч. посіб. для студентів усіх напрямів підготовки денної та заочної форм навчання /за ред. І. Г. Передерій. Полтава : ПолтНТУ, 2015. 274 с.
18. Половець В. М. Українознавство. Курс лекцій : навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти. Чернігів : Просвіта, 2016. 216 с.

19. Полонська-Василенко Н. Історія України : у 2 т. Т. 1. До середини XVII століття. К. : Либідь, 1993. 640 с.
20. Полонська-Василенко Н. Історія України : у 2 т. Т. 2. Від середини XVII століття до 1923 року. К. : Либідь, 1993. 608 с.
21. Попович М. Нарис історії культури України. К. : АртЕк, 1999. 728 с.
22. Походження слов'ян / В. Д. Баранта ін. / Відп. ред. О. П. Моця. К. : Наук, думка, 1991. 144 с.
23. Ранньомодерна Україна на перехресті цивілізацій, культур, держав та регіонів Відпов. редактор В. Смолій. К: Інститут історії України НАН України, 2014. 258 с.
24. Савчук Б. Українська етнологія : навч. посібник. Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2004. 559 с.
25. Танцюра В. І., Куліш С. М., Пересада О. О. Історія України : навчальний посібник. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. 639 с.
26. Українська держава другої половини XVII- XVIII ст.: політика, суспільство, культура / Ред. кол.: В. Смолій (відп. ред.), О. Бакинська, В. Горобець (заст. відп. ред.), В. Матях (відп. секр.), Ю. Мицик, В. Степанков, Я. Федорук, Т. Чухліб (заст. відп. ред.). НАН України. Інститут історії України; Науково-дослідний інститут козацтва. К. : Інститут історії України, 2014. 671 с.
27. Українська етнологія: навч. посібник / за ред. В. Борисенка. Київ : Либідь, 2007. 400 с.
28. Хрящевська Л. М. Етнологія України: теоретико-методологічні здобутки у контексті розвитку світової етнологічної думки : навч. посіб. для студентів вищих навч. закладів. Миколаїв : Видавничий дім «Гельветика», 2017. 220 с.
29. Юрій М. Ф. Етногенез українського народу : навчальний посібник. 3-тє доповн. і переробл. К. : Кондор, 2008. 262 с.
30. Цивілізаційна ідентичність українства: історія і сучасність / авт. кол.: О. Рафальський (керівник), Я. Калакура (науковий редактор), О. Калакура, М. Юрій. Київ : ІПіЕнД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2022. 512 с.

Допоміжна

1. Боева Т. Українське державотворення та погляди Григорія Сковороди на державний устрій. *Схід*. 2013. №5 (125). С. 174-177.
2. Василенко Д. П., В. І. Маслак. Українська православна церква як фактор української ідентичності другої половини XVII – початку XVIII століття. *Наукові записки. Серія «Культурологія»*. 2011. Випуск 2. 279-289.
3. Василенко Д. П., Маслак В. І., Сезін С. Ю. Справа «пророка» Болеслава в архівних документах. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*. 2016. Вип. 2. Ч. 3. С. 149-158.
4. Василенко Д. П., Маслак В. І., Осикович Ж. М., Сезін С. Ю., Сезін Д. С. «Польская операция» в Полтавской области в 30-х годах XX века / «Operacja Polska» w obwodzie połtawskim w latach 30-tych XX wieku». Дніпро, 2017. 304 с.

5. Василенко Д. П., Бутко Л. В. Студіюванню нормативно-правової системи освіти в Україні у 1917-1928 роках за архівними матеріалами. *Емінак*. 2017. № 1 (17). Т. 4. С. 32-36.
6. Василенко Д. П., Маслак В. І. Захід і Схід в етнопсихологічних студіях Володимира Яніва. *Theoretical and applied researches in the field pedagogy, psychology and social sciences: Inter. Scientif.-Pract. Conf.*, (Kielce, 28-29 Dec. 2016). Kielce, 2016. P. 222-225.
7. Василенко Д. П., Крот В. О., Маслак В. І. Культурологічні студії з історії української культури XIX століття у творчій спадщині Михайла Грушевського. *Культура і сучасність*. 2020. № 1. С. 7-11.
8. Василенко Д. П., Саранча В. І., Шабуніна В. В., Чернявська О. В. Соціокультурні аспекти архітектурного планування міста в період 1959-1975 років (на прикладі міста Кременчука Полтавської області). *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку : науковий збірник. Напрямок: Культурологія*. Випуск 37. Рівне : РДГУ, 2021. С. 41-47.
9. Василенко Д. П., Лушакова А. М. Вплив Бернарда Меритина і Йоганна Георга Пінзеля на архітектурний ансамбль Львова. *Людина в інформаційному просторі*: матер. IV Всеукраїнської наук.-практ. конф. (Кременчук 14 лист. 2020 р.). Кременчук, 2020. С. 169-171.
10. Веселова О. Українське суспільство в 1945 – 1953 рр.: ідеологізація по-сталінськи. *Український історичний журнал*. 2005. № 1. С.86-96.
11. Веселова О.М. Післявоєнна трагедія: голод 1946-1947 рр. в Україні. *Український історичний журнал*. 2006. № 6. С.98-124.
12. Вишневська Г. Г., Гаєвська Т. І. Традиційні обряди звичаєвого права у контексті збереження та популяризації історико-культурної спадщини України. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку : науковий збірник. Напрямок: Культурологія*. Випуск 23. Рівне : РДГУ, 2016. С. 13-18.
13. Духовна-Кравченко О. С. Взаємозв'язок патріотизму та національної ідеї у становленні сучасної держави : : автореф. дис. ... канд. філос. наук : 09.00.03, Київ, 2012. 18 с.
14. Забужко О. Філософія української ідеї та європейський контекст: Франківський період : монографія. К. : Наук. думка, 1992. 116 с.
15. Капелюшний В. П., Коваль О. Ф. Незламна і нескорена: національна еліта в Українській революції 1917–1921 років. Історіографічний нарис. Монографія. Київ : Інтерсервіс, 2018. 480 с.
16. Костомаров Н. Словянская мифология. К. : Тип. И. Вальнера, 1847. 119 с.
17. Крижанівський М. Трипільський світ. *Українська культура*. 2003. № 11-12. С. 27.
18. Ломака О. Класифікація етнічних процесів у вітчизняній етнології. *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Серія: Історичні науки*. 2012. №16. С. 48-55.
19. Маслак В. І. Інтелектуальний вплив ідей Єжи Гедройца на польські студії української історії. *Емінак*. 2017. № 1 (17). Т. 3. С. 73–75.
20. Маслак В. І. Уявлення українського козацтва про південні та східні

кордони українського світу XVI – початку XVIII століття: еволюція історіографічного образу. *Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету*. 2017. Вип. 48. С. 223–226.

21. Маслак В. І. Переяслав 1654 і Гадяч 1658: нові тенденції в сучасній російській історіографії. *Гілея*. 2017. Вип. 122 (7). С. 127–132.

22. Маслак В., Бутко Л., Василенко Д. Проблеми української культури в публіцистиці Михайла Грушевського. *Актуальні питання гуманітарних наук: Міжвузівський збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. 2020. Вип. 31. Т. 1. С. 54-60.

23. Маслак В. І., Федоренко С. А., Бутко Л. В., Василенко Д. П. Діяльність церковних православних братств Полтавської єпархії: соціокультурний вимір (друга половина XIX – початок XX ст.). *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку : науковий збірник. Напрям: Культурологія*. Випуск 37. Рівне : РДГУ, 2021. С. 18-24.

24. Огієнко І. І. Українська церква: Нарис з історії Української Православної Церкви: у 2 т. Т. 1-2 / І. І. Огієнко. К. :Україна, 1993. 284 с.

25. Папакін Г. В. Донбас на «чорній дошці»: 1932-1933. Науково-популярний нарис. К. : Інститут історії України, 2014. 44 с.

26. Радіонова Л. О. Знак і символ як форми комунікації культур у сучасних умовах. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку : науковий збірник. Напрям: Культурологія*. Випуск 27. Рівне : РДГУ, 2018. С.13-16.

27. Сабадуха В. Українська національна ідея у вимірах особистого буття. *Психологія і суспільство*. 2012. №2. С. 21-30.

28. Саранча В. І., Бутко Л. В., Тур О. М., Шабуніна В. В., Василенко Д. П. Культурна пам'ять про Першу світову війну: регіональний вимір. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку: наук. зб. Напрям «Культурологія»*. 2020. Вип. 35. С.28-35.

29. Сас П. М. Петро Конашевич-Сагайдачний: Чесний лицар / НАН України. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса. К. : Парлам. вид-во, 2020. 560 с.

30. Сезін С., Бутко Л., Ширай В., Василенко Д., Маслак В. Кременчук в жорнах репресій. Кременчук : ПП Щербатих, 2020. 199 с.

31. Сливка Ю., Панфілова Т. Українська національна ідея: суть, етапи формування та реалізація. Львів : [б. в.], 2011. 108 с.

32. Творун С. О. «Язичництво» чи «архаїчне православ'я»? *Українознавство*. 2012. №2. С. 119-122. URL: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=3ouIZR0AAAAJ&hl=ru>

33. Творун С. О. Українська автентична релігія: ідентифікація понять. *Напрями модернізації фінансово-економічної системи держави, регіонів, підприємств, організацій : зб. матер. Всеукр.наук.-практ.конф. (Вінниця 17 квітня 2019 р.): у 2-х т. Т. 1. Ч. 2. Тернопіль : Крок. С. 28-30* URL: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=3ouIZR0AAAAJ&hl=ru>

34. Уривалкін О. М., Уривалкін М. О. Гетьмани України та кошові Запорозької Січі. К. : Дакор, КНТ, 2008.

35. Федоренко С. А., Бутко Л. В. Ключові компетентності як об'єкт дидактичних розвідок. *Вісник Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського*. Кременчук : КрНУ, 2019. Вип. 3/2019 (115) част. 2. С. 19-24.

36. Федоренко С. А. Дослідження феномена української національної ідеї у вітчизняній історіографії. *Актуальні проблеми філософії та соціології : науково-практичний журнал*. Одеса, 2015. Вип. 5. С. 200-203.

37. Федоренко С. А. Ініціативи єпископа Полтавського і Переяславського Іларіона в галузі освіти. *Гуржійвські історичні читання : Матеріали конференції Третіх (міжнародних) Гуржійвських історичних читань (20-21 вересня 2007 р.)* : зб. наук. пр. Черкаси, 2007. С. 195-200.

38. Федоренко С. А. Діяльність православного духовенства Полтавської єпархії з розвитку особистості в народній освіті в ХІХ – на початку ХХ століття. *Психолого-педагогічні проблеми розвитку особистості : колективна монографія / за ред. В. Ф. Моргун, Л. В. Герасименко, Р. М. Білоус*. Кременчук : КрНУ імені Михайла Остроградського, 2016. С. 66–100.

39. Федоренко С. А. Світоглядна еволюція уявлень про феномен національної ідеї. *Філософсько-гуманітарні читання з темою «Людина, суспільство і наука в умовах сучасних цивілізаційних змін»* : зб. наук. пр. міжнародної науково-практичної конференції Дніпропетровської медичної академії, 15 квітня. Дніпропетровськ. 2016. № 1. С. 184-188.

40. Федоренко С. А. Школи грамоти як нижчий тип церковної школи в Полтавській єпархії (ХІХ ст.). *Історія релігій в Україні. Науковий щорічник*. 2007. Кн. 1. Львів «Логос», 2007. С. 884-893.

41. Шибко О. Сутність української національної ідеї. *Схід*. 2011. №4 (111). С. 145-149.

42. Щербак В. О. Державна ідея в ранньомодерній Україні. Монографія. Вінниця: ТОВ «ТВОРИ», 2019. 220 с.

43. Якубова Л. Д. Етнонаціональна історія Донбасу: тенденції, суперечності, перспективи в світлі 300 сучасного етапу українського націотворення. К. : Інститут історії України, 2014. 109 с.

Інтернет-ресурси

1. Encyclopedia of Ukraine URL: [http:// www.encyclopediaofukraine.com/](http://www.encyclopediaofukraine.com/).

2. Енциклопедія історії України URL: [http:// www.history.org.ua/?l=EHUs](http://www.history.org.ua/?l=EHUs)

3. Енциклопедія народів світу URL: <http://etnolog.ru>

4. Енциклопедія Українознавства URL: http://horyzont.narod.ru/slownyk_4.htm.

5. Журнал «Народна творчість та етнологія» URL : <http://nte.etnolog.org.ua>

6. Інститут історії України НАН України. URL : <http://history.org.ua/uk>

7. Український історичний журнал. URL : <http://uhj.history.org.ua/uk/home>

8. Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку : науковий збірник. Напрямок: Культурологія. URL : <http://surl.li/airje>

9. Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку : науковий збірник. Напрямок: Мистецтвознавство. URL : <http://surl.li/yrzx>

10. Віртуальний освітній простір Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського та система оцінки якості навчання й тестування знань студентів: <http://krnu.org/>